

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Evangelická teologická fakulta

Černá 9/646, 115 55 Praha 1

Práce k předmětu „Rizikové skupiny“

Prostituce

**„Všechny chyby, které máme, se dají odpustit snáze
než prostředky, které používáme k jejich utajení“**

La Rochefoucauld

Z knihy Nejstarší řemeslo (str. 71)

Vypracovaly: Kateřina Nováková

Jitka Májová

Marie Šárová

Vyučující: PhDr. Hana Pazlarová, PhD.

Studium: PSP, II. ročník

ÚVOD:

Toto téma bývá často vázáno a spojováno s předsudky, i když jak se říká „na každém šprochu pravdy trochu“. Je však potřeba si připustit, že prostituce je tu s námi, co lidstvo existuje. Za takové jednání se dá považovat i to, když opičí samice v klidu jí a samec v návalu pudovosti zapomene, že jí chtěl dobrůtku vzít - všechno dopadne úplně jinak.

Téma prostituce se stává ve společnosti čím dál tím více aktuální už z toho důvodu, že je často spojováno s trestnou činností, ale i z důvodu, že prostituce stále nemá ucelená pravidla.

Práce je orientovaná spíše teoreticky, je členěna do několika kapitol, v kterých se věnujeme definici prostituce, ale i její historii a formám. Za velmi důležité jsme považovali zmínit přístup k prostituci z právního hlediska, návrh zákona o regulaci prostituce, kde jsme se okrajově zabývaly jeho nedostatky. Závěr práce je věnován funkci státu a také organizacím, které se této problematice aktivně věnují.

1. Vymezení pojmu

Na úvod práce vnímáme jako potřebu vymezit pojem prostituce. Pochází z latinského „prostitutio, prostituere“ a znamená ukazovat se, nabídka, vystavení na obdiv. Označuje někoho, kdo se nabízí. Giddens 2003 považuje prostituci za poskytování sexuálních služeb za úplatu. S touto definicí se shoduje mnoho dalších autorů (např: Chmelík 2003, Basserman 1993 aj) Tento výraz se začal používat ve středověku a označoval ty, kteří si sexem vydělávali peníze. V mnoha starých společenstvích se volná láska nepovažovala za špatnou, spíše byla výsadou bohatých. Byla úzce spjata s uctíváním božstev. Prostituce byla vlastně i na dvorech daleko před naším letopočtem. Tzv. Chrámová prostituce, v Mezopotámii a po celém Předním východě. Vládcové mívali svoje harémy a konkubíny.

Dnes máme přístup k moderním studiím existence, průběhu i dopadu prostituce. Trocha historie na začátek pro představu o vnímání prostituce průřezem dějinami.

2. Historie prostituce

Ve Starém zákoně byly lehké ženy považovány za „zbloudilé ovce“. Staří Židé je také kamenovali. V Novém zákoně se ke slovu dostává odpouštění hříchů a sám Ježíš se jedné takové ženy zastal slovy: „Hod' kamenem, kdo jsi bez viny.“ V Bibli se téma prostituce připomíná také v příběhu Sodomy a Gomory a Babylónu.

Ve starověku doložitelně vedlo město Athény a Korint. Zde se setkáme s velkým nadšením spočinutí v náruči prostitutek, obyvatelé chtěli uniknout většímu zlu a to spočinutí v náruči chlapců. Aby se nepodporovala homosexualita, filozof a zákonodárce Solón v Athénách založil první nevěstinec. Nevěstince byly pokladnicí, ze které bylo možno financovat výstavbu lodí a výzbroj pro armádu. Domy musely být označeny a nevěstky nosily určené oblečení nebo jiný znak svého povolání.

V Římě byly nevěstky ve zcela výjimečném postavení. Prostitutky často asistovali u zrodu důležitých státních ustanovení. Veřejná prostituce se objevovala při slavnostech, večírcích. Zajímavé bylo, že ovdovělá žena se nechávala zapsat do „rejstříku prostitutek“, protože pak mohla bez úhony přijímat pánské návštěvy. V Římě byla prostituce spíše nenápadná a velmi luxusní záležitostí zde byla prostituce mužská. Mladí otroci, kteří do Říma byli dováženi, měli vysokou cenu.

Středověk už je ve znamení křesťanství. To vyhlásilo válku smilnění na základě taktiky, že na této půdě lze stanovit jasné dělicí čáry, mezi tím co je správné a špatné. Už v počátku to vyvolalo zmatky, protože nikdo nevěděl jak s cudností a zdrženlivostí jít daleko. Pro duchovní bylo stanoveno při vstupu do úřadu držet se stranou manželky a neplodit děti. Ti odvážnější poukazovali na to, že Bůh jim dal ženu a děti, takže proč by najednou měli vše zapudit. Žena kněží byla zase zbavena nejdůležitější role - stát se matkou. Boj o zdrženlivost kněží, který trval více než tisíc let, skončil celibátem, zakazujícím kněžím vstupovat do manželství. Celibát ovšem nevyřešil zásadní problém úplného odřeknutí se ženy. Vztah křesťanství k ženě zůstal nejchoulostivějším bodem mravní nauky a napomáhal k mnoha

problémům a zavinil nejednu potíž. Například jedna z krizí nám známá jako „hon na čarodějnice“ I přesto, že Asketové hlásali zatracení žen a nazývaly je nádobami hříchů, církve se s prostitucí musela smířit a dokonce z toho měla i určité výhody. Příjmy z domů, které církve pronajímala správcům nevěstinců, pobírala papežská komora. Nad prostitucí bděla stálá církevní i světská kontrola.

Za vlády Ludvíka IX, který byl velký odpůrce prostituce, byly zřizovány domy, kde se nevěstkám ochotným zanechat svého povolání, poskytovala ochrana, živobytí, bydlení a dokonce i renta. Této výzvě ale uposlechl mnoho málo žen, proto Ludvík hrozil prostitutkám zabavením majetku a vyhnáním z města. O sto let později se prostituce vytlačovala do určitých čtvrtí a ulic. Toto opatření se využívá dodnes.

Nemůžeme opomenout mnohá válečná tažení napříč Evropou. Tady se proslavily tzv. markytánky, které byly ochotné sdílet strasti vojenských tažení s vidinou nějakého zisku. Ve středověkém evropském městě povolání nevěstky mělo svoje cechovní pravidla, bylo daněno a platila povinnost nosit určený oděv (značka na paži, červená čapka, závoj).

Zhruba od 15. století byly prostitutky nazývány kurtizánami. Dostávalo se jim vzdělání, byly emancipované, uměly číst, psát, zpívat. Platily daně a musely být označené zpravidla červenou stužkou nebo odznakem na rameni. Kurtizány si vybíraly tu nejlepší klientelu, žily v přepychu a také se objevovaly na nejznámějších obrazech. I v této době byla prostituce vytěsňena do určitých lokalit, aby se zabránilo šíření epidemie syfilis. Objevovali se různá opatření a nařízení, ale syfilis mařila veškeré potěšení z kurtizán a byla mnohem účinnější než všechna nařízení zakazující prostituci. Po panice ze syfilis byli hromadně rušeny „vykřičené domy“, ale to způsobilo nepříjemné finanční ztráty pro města. Navrátit důvěru v prostituci měli luxus a velkolepost zařízení. V 17. století bylo normální, aby panovník a členové vysoké šlechty měli svou placenou milenku, která byla nejen krásná a šikovná, ale také vzdělaná a vlivná. Manželky tyto ženy musely respektovat. Milenky měly ve výsledku větší vliv na muže, než ony samotné. V roce 1687 Ludvík XIV. hrozí kuplířům uříznutím nosu a uší společně s pokutami, přesto, že sám měl s milenkami 11 dětí.

V 18. a 19. století se prosadila prostituce jako nejoblíbenější oblast zábavního průmyslu, došlo k vytvoření silné kapitalistické vrstvy. Tito zbohatlíci velmi rádi navštěvovali podniky, kde si mohli vybrat z velkého počtu dívek, které byly vystavené nahé a měly pevnou cenu. Prostituce byla opět na výsluní.

Ve druhé polovině 20. století OSN vydala Konvenci o boji proti zneužívání lidských bytostí a vykořisťování bližního prostitucí - ČR ji ratifikovala.

Celkově bylo 17., 18., 19. století obdobím rozkvětu prostitutek, konkubín a kurtizán. Sex za peníze byl opět považován za běžnou součást života a lehkých žen bylo velké množství. V dnešní době je prostituce provozována za účelem dosažení co největšího zisku, na kterém však profitují další osoby, kuplíři. Prostituce je často doprovázena majetkovou, násilnou nebo mravnostní trestnou činností.

3. Formy prostituce

V historickém ohlédnutí za prostitucí jsme již zmiňovali prostituci homosexuální. Je

mnoho kritérií, podle kterých ji můžeme členit. Pokud budeme členit podle subjektu poskytovaných služeb, do této kategorie kromě již zmiňované homosexuální, neboli mužské, bude patřit i prostituce ženská a dětská. Druhé kritérium členění je podle místa, kde je činnost provozována.

Ženská prostituce – nejproblémovější skupinou je **pouliční a silniční prostituce**. V této skupině jsou nejvíce ohroženy mladistvé (případně i mladší 15 let), mladé ženy většinou nevzdělané, mentálně zaostalé, sociálně nevyspělé, osoby na útěku z výchovných ústavů či od rodin a kriminálně zavadové. Tato skupina prostitutek bývá zdrojem mnoha rizik, protože se pohybují v antisociální subkultuře a podílejí se na páchání majetkové a násilné trestné činnosti. Za nejrizikovější skupinu prostitutek se považují mladistvé dívky, které jsou nejvíce ochotni poskytovat rychlé, nejlacinější a nejrizikovější sex. Tyto dívky jsou nadále také nejohroženější z důvodu šíření pohlavních nemocí, násilné i mravnostní trestné činnosti ze strany kuplířů, zákazníků, ale mohou být také oběti obchodování se ženami.

S pokračující dobou, ale narůstá počet osob poskytující **prostituci v erotických podnicích, masážních salonech a sex barech**. Ženy, které vykonávají prostituci v těchto zařízeních, nejsou jen občanky České republiky, ale i cizinky, nelegálně se zdržující na našem území. Počet osob prostituujících se odhaduje asi na 6 tisíc. V souvislosti s touto formou prostituce dochází k institucionalizaci tzv. „veřejných domů“.

V posledních letech narůstá počet žen, které vykonávají **sexuální služby ve svých vlastních bytech**. Přehled o tomto druhu prostituce neexistuje, ale je prokázáno, že existuje celá řada rizik, kriminálních, zdravotních a sociálních, včetně ohrožování mravní výchovy mládeže. Tato prostituce bývá často provozována za účasti manželů či druhů žen. Škála sexuálních služeb a klientela je velmi široká.

Další kategorií jsou **hotelové prostitutky**, které služby poskytují po telefonické domluvě především cizincům na delší pobyt. Zajímavostí je, že ve většině případů tyto služby mají úzkou spojitost s hotelovým personálem a také do této činnosti bývají zainteresováni taxikáři. Ženy, které vykonávají erotické služby v těchto zařízeních, jsou většinou starší 20 let, mají dobré vystupování a je možné, že řada z nich jsou vysokoškolsky vzdělané.

Mezi poslední členění prostitutek podle prostředí patří tzv. **luxusní prostitutky**. Jedná se o ženy, „na úrovni“, schopné své klienty i reprezentovat při společenských povinnostech. Proto mají svou klientelu omezenou a vysoce solventní.

Další skupinou, kde prostituce může působit je:

Mužská prostituce – asi nejznámější pro společnost bude **prostituce homosexuální**. Provozují ji převážně chlapci kolem 18 let, věkový průměr výrazně klesá. Většina těchto chlapců pochází ze sociálně slabého prostředí, z nefunkčních rodin, z náhradní rodinné péče, či propuštěny z výchovného zařízení. Často je tato prostituce spojována se závislostí na drogách a alkoholu, také samotní prostituti páchají trestnou činností na svých klientech ale i na sobě navzájem. Tento druh prostituce patří do nejrizikovějších skupin ohrožení pohlavními nemocemi jako je AIDS a přenosu viru HIV, vychází to ze statistiky Národního referenčního

laboratoře pro AIDS. Zajímavostí je, že tuto prostituci nemusí provozovat muži s čistě homosexuální orientací.

Velmi výstižně vypovídá o této problematice kniha „My děti ze stanice ZOO“.

Dětská prostituce - tento druh prostituce je považován ze společenského hlediska za nejnebezpečnější formu. Jelikož se jedná o nezletilé děti a kuplíři či organizátoři si jsou dobře vědomi, že se dopouštějí společensky nebezpečné trestné činnosti. Dětská prostituce je často spojována s pornografií a může dítě poznamenat fyzicky, psychicky i na celý život. Prostituce dětí se většinou děje organizovaně a utajovaně.

Ročně je obchodováno ve světě přibližně 1,2 milionu dětí. Většinou jsou odesílány z chudých zemí, do vyspělých zemí, kde jsou nabízeny zákazníkům. Mezi země, kde patří dětská prostituce ke skrytému problému, patří Švédsko. Výzkumy provedené na Lund University prokázaly, že 1,4 % mladých lidí mezi 10 - 18 roky bylo obchodováno v rámci dětské prostituce. Tyto děti pocházely většinou z Estonska a z Ruska. Ve Švédsku je zakázáno mít sex s osobou mladší 15 roků a sex za úplatu s osobou 15 - 18 roků. Za zvláště závažný čin je považováno zneužití nezletilého dítěte s velmi nízkým věkem - přesto je tato prostituce skrytě provozována. Trestní sazby u těchto činů pro pachatele mohou dosáhnout až 8 roků vězení. Dalším závažným problémem, které Švédsko řeší, je dětská pornografie, která je též zakázána a přesto provozována.

Za tzv: " ráj dětské prostituce" můžeme jmenovat již zmíněné Thajsko. Tento problém má své kořeny již během vietnamské války, kdy do této oblasti dorazilo mnoho vojáků, kteří měli peníze a mohli si koupit sexuální služby. Bohužel tento trend pokračoval i po ukončení války a mnoho dětí se stává i obětmi únosů.

4. Prostituce a právo

Od nepaměti se představitelé států snaží vypořádat s prostitucí. V současnosti existují tři možnosti, jak k prostituci přistupovat.

První možnost je reglementace, kdy se stát v podstatě ve snaze kontrolovat prostituci, stává její spoluorganizátorem. V těchto případech se stát může dostat do rozporu s mezinárodní Úmluvou o potlačování a zrušení obchodu s lidmi. Na druhou stranu se omezuje možnost pro kuplířské mafie a stát může prostituci zdanit.

Dalším přístupem je abolicie, kdy stát sice samotnou prostituci neřeší, ale zaměřuje se na průvodní jevy, které prostituci provázejí.

Třetím přístupem je represe, kdy stát prostituci považuje za trestnou činnost, trestá jí a prostituce tedy existuje pouze nelegálně.

V České republice není prostituce nijak právně upravena a jsou pouze jednotlivé zákony, které se prostituce dotýkají. Například v minulosti byla prostituce upravená zákonem č. 241/1922 § 15, o potírání pohlavních nemocí, kdy byly státem zřizovány ústavy pro

prostitutky. Zde se jim dostalo dočasného útulku a také možnosti pro nápravu. Od roku 1958 je Česká republika vázána Mezinárodní úmluvou o potlačování a zrušení obchodu s lidmi a vykořisťování prostitute jiného. Tato úmluva, ale nikdy nebyla zařazena do Sbírký zákonů. V případě nezletilých se prostitutí zabývá zákon č. 356/1999 § 6, který řeší právní ochranu dětí, které provozují prostituci. Jedinou možností je regulace vyhláškami, které vydávají jednotlivé obce. Jedná se o nabízení sexuálních služeb na veřejných prostranstvích v rámci ochrany veřejného pořádku. K těmto vyhláškám přistupují hlavně pohraniční obce, které jsou na hranici s Německem a Rakouskem. Průběžně probíhající politické debaty o legalizaci prostitute, zůstávají zatím bez praktického výsledku.

V Evropě mezi nejznámější státy, kde je prostituce legalizována, patří Holandsko. Zde je tato činnost považována za podnikání, které má svou právní úpravu a je také oficiálně zdaněno. Podobný přístup najdeme například v Belgii, kde je prostituce povolena, ale je zakázané kuplířství a nevěstince. Podobný přístup má i Francie a v Německu najdeme od roku 2002 zákon regulující prostituci.

Ve světě za ráj prostitute je považováno Thajsko, kde je možné najít širokou nabídku těchto služeb, za kterými cestují lidé z celého světa. Opakem je pak například Írán, kde je prostituce považována za zločin.

5. Prostituce a organizace

Kromě přístupu státu tu ale máme i organizace, které se věnují této problematice. V této práci vnímám potřebu zmínit neziskovou organizaci „Rozkoš bez rizika“, která se aktivně této činnosti věnuje. Posláním této organizace je poskytovat zdravotní, sociální a terapeutické služby ženám, které pracují v sexbyznyse. Jejich úlohou je také snižování rizik, která s sebou prostituce přináší. Věnují se poradenské činnosti, kterou poskytují ve dvanácti krajích České republiky. Organizace pravidelně pořádá přednášky, besedy, divadelní představení s cílem přiblížit tuto problematiku širší veřejnosti.

Připomínkují návrh zákona k regulaci prostituci, který leží od roku 2014 v Poslanecké sněmovně. Poukazují na to, že se návrh téměř nezabývá ochranou práv osob poskytujících placené sexuální služby, že plošně zakazuje nabídku sexuálních služeb na veřejnosti, což by mělo za následek přesunutí pracovníků či pracovníc do ilegality, tedy do bytů bez platného oprávnění. V rámci návrhu je také potřeba se věnovat prostituci z lidskoprávního pohledu, je potřeba poukazovat na pracovní podmínky, je potřeba vytvářet programy zaměřené na odchod ze sexbyznysu a také je potřeba se zabývat destigmatizací osob z této oblasti.

Další organizace, které se věnují oblasti prostitute v České republice jsou La strada, Bílý kruh bezpečí, občanské sdružení Šance a organizace KARO. To je německá nezisková organizace, zabývající se přeshraniční sociální prevencí na česko-německé hranici.

ZÁVĚR:

Prostituce je stará jako lidstvo samo. Je často označována za " nejstarší řemeslo" a je známa ve většině kultur. V některých kulturách byla provozována jako posvátná v mnoha tolerována a jiných tvrdě trestána. S prostitucí se můžeme setkat i živočišné říši. Například u šimpanze bonobo, nalezneme nabídku sexu samci za kvalitní potravu. Neexistuje asi ideální řešení, jak se s prostitucí definitivně vypořádat. I když se stát snaží nastavit nějaká pravidla už od konce devadesátých let, stále zákon pojem prostituce nezná. Každá společnost musí najít tu nejpřijatelnější formu, která jí, v rámci doby, bude vyhovovat.

Je důležité chápat tuto problematiku nejen jako problém "padlých žen", ale celospolečenský jev provázející lidstvo.

LITERATURA:

SCHREIBER, Hermann. *Nejstarší řemeslo: Kulturní dějiny prostituce*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1993, 333 s. ISBN 80-204-0363-9.

CHMELÍK, Jan. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2003, 201 s., [4] s. barev. obr. příl. ISBN 80-7178-739-6.

LACROIX, Paul. *Dějiny prostituce I.: Starý Orient, Egypt, Izrael, Řecko*. Olomouc: Fontána, 2003, 185 s. ISBN 80-7336-056-x

EVA VANÍČKOVÁ. *Dětská prostituce*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2007. ISBN 8024722186.

ŠÍDOVÁ, Lucie, Jana POLÁKOVÁ a Hana MALINOVÁ. *Ze sexybyznysu na trh práce?: přenos znalostí v oblasti legálního uchopení prostituce a jeho dopad na trh práce*. Vyd. 1. Brno: Rozkoš bez rizika, 2013, 187 s. ISBN 978-80-260-4963-0.

<http://www.icm.cz/>

<http://www.rozkosbezrizika.cz/>

